

پاسخنامه مدارس شهرستان

پایه :	۳	موضوع :	بلاغت
تاریخ :	۹۱/۰۶/۱۱	ساعت :	۸

نام کتاب: جواهر البلاغه، از الباب التاسع فی الایجاز تا پایان کتاب

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (هر تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

سؤالات تستی:

- در آیه «تُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَمِيتِ وَتُخْرِجُ الْمَمِيتَ مِنَ الْحَيِّ» کدام یک از محسنات معنویه به کار رفته است؟ ب ۳۲۴
 ا. تشابه الأطراف   ب. العکس ■   ج. الاسلوب الحکیم   د. الإبداع
- إذا ذکر قبل الفاصلة من الفقرة او القافية من البيت ما يدلّ عليها إذا عرف الروى فهو ... ا ۳۰۰
 ا. الإحصاء ■   ب. الإدماج   ج. المقابلة   د. مراعات النظر
- در مثال «الماء المالح كالسم» چه نوع تشبیهی است؟ د ۲۰۴
 ا. مفرد به مفرد   ب. مرکب به مرکب   ج. مفرد به مرکب   د. مرکب به مفرد ■
- إذا زاد التعبير على قدر المعنى لفائدة فذاک..... ا ۱۷۷
 ا. الإطناب ■   ب. الإيجاز   ج. التظویل   د. الحشو

سؤالات تشریحی:

- * فی ایجاز الحذف إمّا أن يكون المحذوف حرفاً كقوله تعالى: «وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا» أو إسمًا مضافاً نحو: «وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ» أو جملاً كقوله تعالى: «فَأَرْسَلُونِ يُوسُفَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ».
- ۱۸۰-۱۸۱
- بنابر نظر مصنف، در آیات فوق چه اموری حذف شده است؟ به طور کامل بیان کنید.
 در آیه اول: حرف نون از لم اک حذف شده (لم اکن)
 در آیه سوم: چند جمله حذف شده مثل: فارسلونی الی یوسف لاستعبره الرؤیا فأرسلون فاتاه و قال له یوسف .....
  - نحوه استعاره در شعر «و إذا المنیة أنشبت اظفارها ألفت كل تمیمة لا تنفع» را توضیح دهید. ۲۶۶
 شاعر مرگ را تشبیه به حیوان درنده نموده و قدر جامع در هر دو، اغتیال است و شاعر سبّ را برای مرگ به استعاره گرفته و سپس آن را حذف نموده و جهت علامت برای آن، یکی از لوازمش را که اظفار (ناخن‌ها) است به کار برده است.
  - مجاز مفرد مرسل و مجاز مفرد بالإستعارة را تعریف کنید. ۲۳۳
 مجاز مفرد مرسل: کلمه ایست که استعمال شود در غیر معنای اصلی‌اش به سبب علاقه‌ای غیر از علاقه مشابهت با وجود قرینه‌ای دال بر عدم اراده معنای وضعی. ولی استعاره: یعنی استعمال لفظ در غیر ما وضع له به سبب وجود علاقه مشابهت با وجود قرینه صارفه از اراده معنای اصلی.
  - * ینقسم الإستعارة المصراحة بإعتبار طرفیها إلى عنادیة و وفاقیة كقوله تعالى: أو من كان میتاً فأحییناه ای ضالاً فهدیناه..... ۲۶۲
 د. دو قسم استعاره را تعریف نموده، استعاره در آیه را توضیح دهید.
 استعاره عنادیه در جایی است که دو طرف استعاره به دلیل تنافی با هم جمع نمی‌شوند؛ ولی در استعاره وفاقیه دو طرف با هم در یک جا جمع می‌شوند چون تنافی ندارند. در این آیه، دو استعاره هست: یکی ضلال و گمراهی که به مرگ تشبیه شده و قابل جمع با یکدیگر نیستند و دیگری هدایت که به احیاء تشبیه شده است و با یکدیگر قابل جمع‌اند.

قد يعكس التشبيه فيجعل المشبه مشبهأبه و بالعكس مثل: كأن ضوء النهار جبينه.

۶. استخدام در آیه شریفه «فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ» چگونه است؟
۲۹۵
أريد أولاً بالشهر الهلال ثم أعيد عليه الضمير أخيراً بمعنى أيام رمضان.

* الإلتفات هو الإنتقال من كل تكلم أو الخطاب أو الغيبة إلى صاحبه .....
۱۹۲
۷. فائدة انتقال چیست؟ چهار صورت از شش حالت آن را بنویسید.

فائده: تفنن فی الحدیث - تلویح للخطاب حتی لایمل السامع - تنشيط - حمل علی زیادة الاصغاء (دو مورد کافی است)
صُور عدول: تکلم به خطاب - تکلم به غیبت - خطاب به تکلم - خطاب به غیبت - غیبت به تکلم - غیبت به خطاب.

۸. در جمله «جعلت بینی و بینک حجاباً مستوراً» چه نوع مجاز عقلی به کار رفته است؟ توضیح دهید. ۲۳۸

«اسناد ما بنی للمفعول إلى الفاعل»: ضمیر مستتر در «مستور» به حجاب بر می‌گردد با این که حجاب فاعل و ساتر است ولی ضمیر مستتر در مستور باید به چیزی برگردد که در واقع مفعول است. (فقد جعل الحجاب مستوراً مع انه هو الساتر)

۹. أ. «کنایه» را تعریف کنید. ب. «زیدٌ کثیرُ الرماد» کنایه قریب است یا بعید؟ چرا؟ توضیح دهید. ۲۷۸-۲۸۰

أ. لفظٌ أريد به غير معناه الذي وُضع له مع جواز ارادة المعنى الأصلي.

ب. کنایه بعید است؛ زیرا انتقال به معنای مطلوب، با چند واسطه انجام می‌شود:

کثرت رماد ← کثرت احتراق ← کثرت طبخ و نان ← کثرت ضیوف ← کریم بودن صاحب خانه.